

STRAŠIDLÁŘ

MEZI NÁMI HRADNÍMI STRAŠIDLY

ILUSTRACE

HYNEK KLIMEK

ZDEŇKA ŠTUDLAROVÁ

GRADA PUBLISHING

Hynek Klimek

STRAŠIDLÁŘ

Mezi námi hradními strašidly

Ilustrace Zdeňka Študlarová

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE:

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel. +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4766. publikaci

Odpovědná redaktorka Magdaléna Jimelová
Jazyková úprava Tamara Kajznerová
Návrh obálky Zdeňka Študlarová
Grafická úprava a sazba Jan Šístek
Počet stran 64
První vydání, Praha 2012
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2012

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

ISBN 978-80-247-4213-7

ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE:

ISBN 978-80-247-7942-3 (ve formátu PDF)
ISBN 978-80-247-7943-0 (ve formátu EPUB)

OBSAH

Průvodkyně se představuje	5
O bílé paní Perchtě z Rožmberka	9
Vyhánět bílé paní je holý nerozum	12
Další a další bílé paní	15
O bílých paních z Karlštejna	21
Černé a černobílé paní	28
Paní modrá, jasanová a režná	32
Svedená z Helfenburku	35
O strašlivém Radoušovi	38
O kostlivci s hady a štíry a potrhlem mužíčkoví	41
Straší i na Pražském hradě	43
Další přízraky na Karlštejně	46
O ukrytých pokladech a jejich strážcích	49
O bílém králíkovi a nešťastném hadovi	55
Duchové slavných i méně známých	58
Každá pohádka jednou končí	63

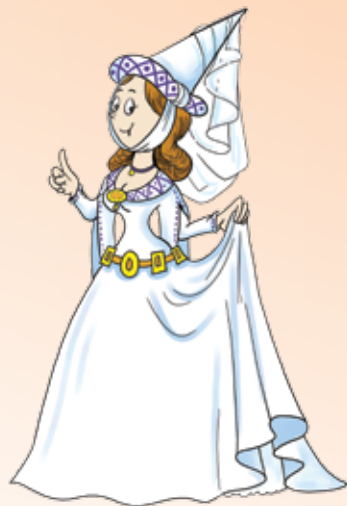
PRŮVODKYNĚ SE PŘEDSTAVUJE

Jsem potěšena a je mi ctí, že právě já, bílá paní z Černého zámku, jsem byla ze všech svých družek vybrána, abych vám vyprávěla. O strašidlech, přízracích a tajemných jevech na hradech, zámcích a tvrzích toho vím hodně. Bílou paní jsem už dlouhá staletí a vždycky mě velmi zajímalo, jak si vedou ostatní. Zvědavost je mi vlastní, vždyť jsem ženského rodu.

Podle mne je spravedlivé, abychom se právě my, bílé paní, představily ve Strašidláři jako první. Většina z nás má urozený původ a mnohé jsme za pozemského života patřily do nejvyšší společnosti, mezi přední šlechtu. Dostalo se nám kvalitního vzdělání i výchovy, a tak jsou nám vlastní ušlechtilost a dvorní mravy. Proto také většina z nás neškodí a nikomu neublízuje, nebo jen občas.

Já osobně to ovšem mám v tomhle ohledu těžké. No, představte si, že na zřícenině hradu Skála na Plzeňsku, které se říká Černý zámek, neustále trpím. Již bezmála šest století musím snášet přítomnost někoho tak nemožného, jako je Dlouhý Bárta. Ten padouch byl už za života notorický opilec. Ke všemu náš strážní hrad za husitských válek zradil a zapříčinil jeho dobytí nepřátelským vojskem.

Své druhy však nezaprodal jako Jidáš Ježíše Krista za třicet stříbrných, ale za loket piv. Asi nevíte, co to ten loket piv je. Já to zprvu také nevěděla, protože nejsem zběhlá v pochybných zábavách pijanů z krčem a putyk. Zjistila jsem, že to je řada

deseti pivem
naplněných korbelů
a navíc jeden
kalíšek pálenky,
které oni říkají
štamprle nebo
panák. Ještě bych

asi měla dodat, že tehdy se měřilo na lokty a pivo se pilo z korbelů. Sice se normálně odměřovalo na soudky a sudy, ale to víte, pijani... Ti mají jiné míry a hlavně nezřídka neznají tu svou.

Ale vraťme se k tomu úplatku pro Dlouhého Bárta.

Dokážete si vůbec představit, že se za tohle někdo nechá koupit? Jemu to ke zradě stačilo. Nepřátelští zvědové ho chytili, když se podnapilý motal pod hradem a hledal někoho, kdo by ho pozval na další pivo. Sám už totiž v kapse neměl ani měďák a krčmář mu nechtěl nalít na dluh. Dlouhý Bárta věděl o tajné podzemní chodbě vedoucí do hradu a nepřátelské vojáky k ní zavedl. Mezi hrstkou přeživších z hradní posádky, stojící na straně husitů, se po dobytí hradu dokonce našli i takoví, kteří zrádci jeho čin nezazlívali. Domnívali se, že to udělal proto, aby si zachránil život. Já však vím své: Určitě to udělal za pivo.

Když pak k nepříteli vypleněnému a pobořenému hradu dorazilo husitské vojsko v čele se samotným hejtmanem Janem Žižkou, velice se snažili zrádce najít. Chtěli ho zabeďnit v sudu a ten pak hodit na hořící hranici. Od tohoto trestu ho ale uchránil hradní duch Hlehlehel, kterému to dodnes vyčítám. Dlouhého Bárta ukryl, aby ho husité neobjevili. Pak ho sice potrestal sám, ale mnohem milosrdněji, než si ten bídník zasloužil. Hlehlehel znal Dlouhého Bárta od jeho narození a dobře věděl o jeho slabosti, lásce k alkoholu. Bůhvíproč ji považoval za polehčující okolnost pro to, co provedl a způsobil a nenechal trest na husitech.

Dlouhého Bártu odvedl do hlubokého sklepení, kde toho padoucha uvěznil. Ztrestal ho tím, že každodenně musí vypít ne jeden loket, ale desetkrát tolik, tedy celých deset loktů pív. O přísun se mu stará se svým kamarádem Všehlehelem. Dohlízejí přitom na to, aby Dlouhý Bárta poctivě všechno to pivo i pálenku vypil a neuléval na zem. Ale usud'te sami, jestli je to pro opilce trest, anebo spíše odměna. Já se kvůli tomu zejména na Hlehlehela, ale trochu i na Všehlehela, zlobím. Avšak oni jsou přesvědčeni, že Dlouhý Bárta byl ztrestán náležitě. Tvrdí, že vypít takové množství alkoholu je i pro notorického pijana utrpením a nejvíce je potrestán tím, že se mu z jeho největší rozkoše stala těžká dřina. Pít tu záplavu pív musí totiž po 364 dnů v roce a v přestupných letech o jeden den navíc. Jen ten jeden jediný den, který do výčtu dnů v roce zbývá, má právo na vycházku. Motá se tady pak po zřícenině a je na něj žalostný pohled. Pokaždé, když ho spatřím, mě popadne taková zlost, že se neudržím a házím po něm kameny. Pravdou ovšem je, že se trefím jen občas.

Asi bych vám ještě měla říci, jak jsem se stala bílou paní. To bylo tak: Byla jsem dcerou hradního pána a zahleděl se do mne myslivecký mládenec. Vůbec se mi nelíbil, a k tomu ten jeho nízký původ! Byl to obyčejný selský synek a já urozená šlechtična. Navíc půvabná a bohatá. Byla to od něj velká

opovážlivost, když mi při honech, kterých jsem se velice ráda účastnila, všelijak nadbíhal a snažil se mi dělat různé úsluhy.

Já jím ale opovrhovala

a dávala mu to přede všemi patřičně najevo. Bohužel jsem nedomyslela, že se jeho marná, neopětovaná láska může zvrtnout v nenávisť. Jednou jsem ho zase urazila hrubým odmítnutím, když mi chtěl pomoci nasednout na koně. Ti, co byli právě poblíž, se nad jeho pohanou zlomyslně ušklíbalí. A tehdy se jeho srdce zlomilo. Do číše vína, kterou jsem se o něco později chtěla občerstvit a on sám mi ji podal, mi přimíchal jed. Sotva jsem pobídla koně do cvalu, spadla jsem z něj a zůstala bezvládně ležet. Nejprve mysleli, že jsem si srazila vaz. Brzy se však objasnilo, jak se to seběhlo. Ten bidák zemřel v hladomorně, ale moje duše nenalezla v hrobě posmrtný klid. Proto jsem se stala přízrakem, bílou paní.

Od těch časů až dodnes procházím za nocí rodným hradem, třebaže se už dávno proměnil ve zříceninu, a toulám se také v jeho okolí. Dávno jsem si to všechno ujasnila. Přiznávám, že to ode mne tenkrát nebylo hezké, jak jsem se k němu chovala. Ale když on mi svou dotěrností lezl tak hrozně na nervy...

Samozřejmě, že dnes se svými mnohasetletými zkušenostmi bych to řešila jinak. Ale to víte, mládí a přehnaná hrdost na to, na čem jsem sama neměla žádnou zásluhu. Na majetek a váženost svých předků. Inu, alespoň mi to věčné mládí zůstalo, když jsem zemřela tak mladá. Nemusím se teď po zřícenině belhat jako stařena s bolavými koleny, sužovaná revmatismem.

Ale to už jsem toho o sobě napovídala až přespříliš. Teď vám raději budu vyprávět o svých známějších a mnohem proslulejších kolegyních a dalších hradních přízracích. Jak už dobře víte, jsme my, bílé paní, ženského rodu, a jak bývá podstatné části žen vlastní, občas se rády zapovídáme.

O BÍLÉ PANÍ PERCHTĚ Z ROŽMBERKA

Nejznámější z nás, bílých paní, je určitě paní Perchta. Povídá se o ní na všech hradech a zámcích, které patřily mocnému rodu Rožmberků. Tedy na Rožmberku, Českém Krumlově, Jindřichově Hradci, Třeboni i dalších. Doneslo se mi, že se někdy zjevuje i v současnosti. V tom ale není jediná, většina z nás také nezhálí a občas se ukážeme.

S paní Perchtou z Rožmberka se život nemazlil. Vzala si za manžela Jana z Lichtenštejna, který ji odvezl na moravský Mikulov. Svou manželku ale zanedbával, choval se k ní hrubě a vůbec to s ním neměla lehké. Nějaký čas to snášela, avšak pak od něj utekla. Jistou dobu pobývala ve Vídni a potom se uchýlila na Český Krumlov.

Když Jan z Lichtenštejna umíral, dal paní Perchtu povolat ke svému smrtelnému loži. Prosil ji, aby mu odpustila všechno zlé, čím se na ní provinil. U paní Perchty ale převážila hrdost nad soucitem. Neodpustila mu a on ji za to

proklel. Strašlivá kletba umírajícího zafungovala. Když se po čase naplnily dny života paní Perchty, duch zemřelé nenalezl v hrobě posmrtný klid. Začala se zjevovat jako přízrak, bílá paní, v sídlech rožmberského rodu.

Pokaždé, když se zjevila, dalo se podle barvy jejich rukaviček soudit, přináší-li dobrou, či špatnou zprávu. Bílé rukavičky byly předzvěstí narození dítěte, svatby či jiné radostné události někoho z Rožmberků. Černé naopak předznamenávaly blížící se smutné události. Smrt, požár či jiné neštěstí.

Tohle ovšem není jen specialita paní Perchty. Věštbu naznačenou rukavičkami používají i další z nás, kupříkladu pramáti rodu Landštejnů. Ta se jako bílá paní zjevuje na Landštejně na Jindřichohradecku, ale i v sousedním Starém Městě pod Landštejnem, ve zřícenině hradu Borotín na Tábořsku a také na dalších místech, která patřivala Landštejnům.

O paní Perchtě se vypráví, že když se narodil poslední z Rožmberků, Petr Vok, dohlížela na to, aby se o něj jeho chůvy dobře staraly. Pokud byla s jejich péčí nespokojena, zjevila se a vyhubovala jim. Když ale byly v noci již příliš unavené, pomáhala jim ho kolébat. Jednou se však stalo, že k Petru Vokovi přijali v krumlovském zámku novou chůvu a o bílé paní jí zapomněli říct. Sotva se pak v noci zjevila a přistoupila ke kolébce, chůva se na ni obořila, ať dítě nechá na pokoji. To bílou paní Perchtu urazilo. Zmizela a nikdy víc se již u Petra Voka neukázala.

Nezanevřela však na něj. Jen ho od té doby pozorovala už jen z ústraní.

Až když dospěl, přistoupila k jeho loži a spícímu pošeptala do ucha svůj vzkaz. Když ráno procitl, myslel, že se mu to jen zdálo. Přesto k sobě zavolal své bývalé chůvy a vyzvěděl od

nich, ze které zdi bílá paní vystupovala, když přicházivala k jeho kolébce. V označeném místě dal zeď proklepat. Znělo to dutě, a tak ji nechal probořit. V dutině za zdí byl uschován poklad nesmírné ceny. Dar od bílé paní jejímu oblíbenci.

Bílá paní je proslulá tím, že na hradě v Jindřichově Hradci nechávala vařit pro chudé ovesnou kaši. Vypráví se o ní ještě mnoho dalšího. Ale to by bylo na celou knihu. Než se však dostanu k vyprávění o dalších z nás, povím vám o paní Perchtě ještě jednu pozoruhodnou historku.

Stalo se to za druhé světové války, za okupace, na hradě Rožmberku. Tehdy se tam o prázdninách ubytovala dívčí skupina nacistické mládežnické organizace Bund Deutscher Mädel. Jejich vedoucí vybraly dvě dívky, aby na věži hradu vyvěsily prapor s hákovým křížem. Měl tam vlát po celou dobu jejich pobytu. Pro vybrané dívky to byla velká čest, a tak s praporem pyšně odkráčely vzhůru na věž. Zanedlouho ale vyděšené pádily o zlom krk po schodišti dolů. Zajímavě líčily, že nahoře na věži stál bledý přízrak, přísně na ně hleděl a hrozil jim prstem.

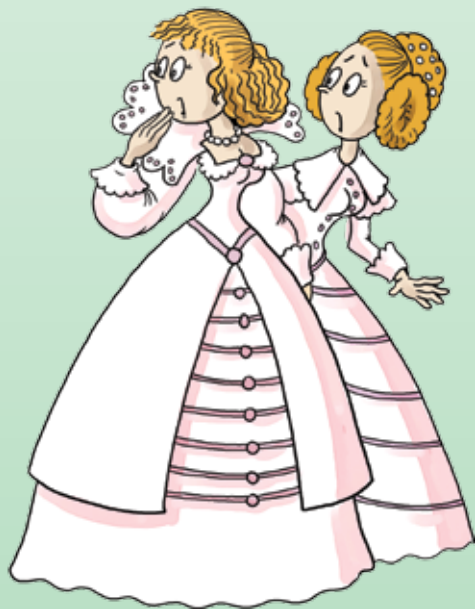
Žádná z dívek ani jejich vedoucích se pak už na věž vystoupit neodvážily. Bílá paní Perchta tak zabránila, aby nad jedním z nejstarších českých hradů, Rožmberkem, zavlála nacistická vlajka.

VYHÁNĚT BÍLÉ PANÍ JE HOLÝ NEROZUM

Dvě bílé paní je prý možné spatřit na zříceninách hradu Děvičky na Pálavě na jihu Moravy. Jsou ale velmi plaché, a když spatří člověka, jak se k nim blíží, prchají se skrýt. Jsou to přízraky nebohých dcer hradního pána. Za třicetileté války se pokusily z hradu uniknout, když jej oblehlo švédské vojsko. Na útěk se daly starou tajnou podzemní chodbou, avšak nedostaly se daleko. Dlouhý čas neudržovaná chodba se stala jejich hrobem. Poblíž hradu se na nešťastnice zřítil strop a zasypala je hlína s kamením. Od té doby se tady zjevují jako bílé paní.

Vypráví se, že nedlouho před druhou světovou válkou se skupina mužů z okolí domluvila, že na ně uspořádají výpravu a vyženou je. Vyzbrojeni cepy, kosami, holemi i sekerami se

vydali k hradu, avšak bílé paní se jim vyhnat nepodařilo. Jako obvykle se zjevily jen na okamžik a pak jim zmizely z očí.

Hledali je, ale nevypátrali. Krátce poté, co trestná výprava na ně skončila neúspěchem, se začaly na Děvičkách objevovat znovu.

Z jiných hradů a zřícenin bílé paní nikdo nikdy nevyháněl, alespoň o ničem takovém nevím. Na plačící bílou paní lze občas narazit v zámku v Horšovském Týně na západě Čech. Ví se, že bílou paní se tady stala zavržená manželka někdejšího majitele zámku Volfa z Ronšperka. Miloval ji jen krátce po svatbě, pak stále častěji vyhledával jiné ženy. Dlouhé cesty, na které se při své dobrodružné povaze rád vydával, k tomu byly pro bohatého záletníka dobrou příležitostí. Jak uviděl hezkou ženskou, hned jí nabíhal. Marně čekala jeho zákonná choť, že se její nevěrný muž s přibývajícím věkem polepší.

Jednou si Volf přivezl z cesty milenkou, do které se zahleděl natolik, že se s ní hodlal oženit. Mít dvě manželky ovšem nemohl. Proto svou nebohou, tolikrát již zrazenou a přesto stále věrnou a vše odpouštějící ženu, dal v zámeckém sklepení zazdít. Od té doby se v zámku začal objevovat její naříkající duch v podobě bílé paní. Nad tím, jak dopadla, truchlí dodnes.

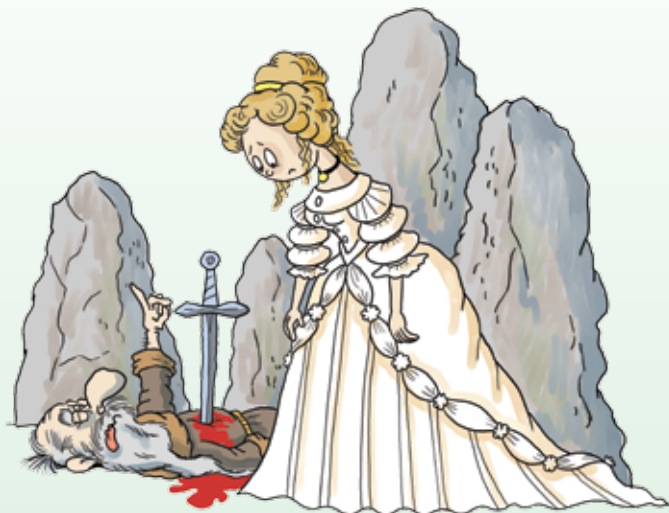
Smutně za svého pozemského života dopadla i bílá paní z hradu Blanseku na Zlínsku. Její otec, hradní pán, známý svou prchlivou povahou, krutě naložil s tulákem, který jednou přišel k hradní bráně. Zasllechl, že poustevník žádá strážné, aby ho pustili dovnitř. Zdůvodňoval to přitom tím, že se doslechl o tvrdosti hradního pána a chtěl by mu promluvit do duše, aby se napravil. To hradního pána rozlítilo. Vyběhl ven

a poustevníka na místě zabil. Umírající ještě stačil hradního pána i celý jeho rod proklít.

Jeho manželka, synové, bratři, bratřanci i ostatní jeho příbuzní se proměnili v kamenné balvany, jediná dcera pak v bílou paní. Balvany za noci sténají a bílá paní kolem nich smutně obchází.

To bílá paní z hradu Pernštejna si své zakletí přivodila sama. Jako mladá dívka z hrdého polského rodu se na Pernštejn dostala se svým otcem, velitelem polského vojska, které hrad obsadilo. Moravané si však obsazení hradu nedali dlouho líbit a hrad oblehli. Byla jich značná přesila. Polský velitel rozumně uvážil nastalou situaci a vyslal k obléhatelům vyjednávače. Podařilo se jim dohodnout, že polské vojsko hrad opustí, pokud bude moci volně projít a ponechat si zbraně.

Proti dohodě se zvedl jediný hlas, a to bojechtivé dcery polského velitele. Vyběhla na hradby a jako smyslů zbavená začala na Moravy střílet z kuše. Než stačili nenadály útok opřevovat, její rozlícený otec vyběhl za ní a na místě ji zabil. Hrozící bitvu se tím podařilo ukončit v zárodku a Pernštejn měl postaráno o svou bílou paní.

DALŠÍ A DALŠÍ BÍLÉ PANÍ

Se správcem, kterého nesnášela už za svého pozemského života, si to rázně vyřídila bílá paní z jihomoravského Buchlova. Hned poté, když ještě jako hradní paní skonala, zlý a nemilosrdný správce se ujal správy hradu i panství. Počínal si tam jako neomezený vladař. To ovšem čerstvá bílá paní buchlovská nehodlala strpět. Správcovu počínání přihlížela se skřípěním zubů jen pár dnů. Pak se na něj jedné noci vyřítla, když právě uléhal do postele. Vyděsila ho tak, že v hrůze vyskočil z okna a zabil se. Bílá paní už na Buchlově zůstala. Dohlíží, aby se tam nikdo podobný, jako byl nehodný správce, již nikdy neusadil.

To bílá paní, která bývá vidána v lese mezi Hředlemi a Hudlicemi na Rakovnicku, přemýšlí o zcela jiných věcech. Myslí si, že je ze všech bílých paní ta nejkrásnější. Rozkřiklo se, že se tím vytahuje. Nevím, jak na to přišla. Kupříkladu já

jsem také krásná a ona má ke všemu pochybný původ. Vůbec se neví, kde se vzala a jestli byla vůbec šlechtična, nebo obyčejná holka odněkud z vesnice. Když na to přijde řeč, vždycky to nějak zamluví. A ani netouží po vysvobození, jako mnohé z nás. Prostě se ráda ukazuje.

Ta prostoduchá holka má dlouhé blondáté vlasy až po kolena. Nosí nařasené šaty s dlouhou sukní, kterou si při chůzi lesem podkasává. V létě i v zimě chodí bosá jako víly, což u nás, bílých paní, není obvyklé. Samozřejmě, jako přízraku jí nohy nezebou ani v sebevětších mrazech. Avšak neslyšně dokážeme chodit i my ostatní, třebaže většinou býváme obuté. Asi to dělá proto, aby se předváděla a dávala na odiv, že má hezké nohy. Já je mám hezké také, ale pro urozenou dámu se přece nehodí, aby je ukazovala na veřejnosti.

Obdobnou výjimkou, co se týká bot, jsou také tři bílé panny z hradu Drštka na Rokycansku, kterému se říká i Ronšperk. Také chodí bosé, ale jsou mladičké, a tak to asi dělají z mladické

nerozvážnosti. Na hlavách mají zelené věnce a někdy je doprovázejí dva černí psi.

Boty rovněž nenosí bílá paní z lesa Kašovna u Horní Břízy na Plzeňsku, zjevující se za noci i kolem poledne s dítětem v náručí. Ta ovšem za života bývala chudou ženou z lidu,

třebaže to dítě měla s hrabětem, a na obuv si nikdy nezvykla.

Bílé paní z hradu Hazmburku v Českém středohoří a zříceniny hradu Vikštejnu na severní Moravě se objevují v bělostných šatech zbarvených krví. Chtějí tím připomínat svůj tragický odchod z pozemského života. První z nich, krásné Lucii, puklo srdce, když se drahý čas nemohla dočkat návratu svého milého.

Vydal se do světa, aby splnil úkol, který mu určil dívčin otec. Jeho splnění bylo podmínkou k tomu, aby si Lucii mohl vzít za manželku. Byl to úkol přetěžký, totiž přivést na Hazmburk živého draka. Zdálo se to nemožné, avšak dokázal to. Jenomže s drakem na řetězu dorazil hodinu po dívčině skonu.

To byla smůla! Po všech těch dlouhých letech, co se zamilovaný pár neviděl, rozhodla jedna jediná hodina. Právě ta byla ale nad míru zoufalství z předlouhého čekání, které Lucie dokázala unést.

Tu druhou z bílých paní s krví potřísněným oděvem úkladně zabil mečem jistý rytíř, aby se tak pomstil jejímu manželovi, Vítkovi z Kravař, se kterým měl dlouholeté spory.

Dolní Žleb na Děčínsku je domovem bílé paní, která má na bílých šatech černou stuhu a pod paží dětskou hlavičku. Vzala si za muže rytíře, který měl plotky s ďáblem, a tomu se nezamlouvala. Když se mladému páru narodilo dítě, ďábel rytíře přiměl, aby

svou ženu vyhnal a dítě si ponechal. Učinil tak, a když matka odcházela a dítě začalo plakat, bezradný rytíř nevěděl, jak ho ukonejšit. Popadl ho vztek a dítě před očima nešťastné matky hodil ze skály. Když to uviděla, propadla zoufalství. Klesla na zem a křečovitě se rozplakala. Rytíř vyběhl z hradu, odvlekl ji na skálu a shodil ji do propasti také. V tu chvíli se země zachvěla, hrad se do ní propadl, rytíře si odnesl ďábel a nešťastná žena se proměnila v bílou paní.

Do řečí se pro svou škodolibost dostala bílá paní ze zříceniny jihomoravského hradu Cornštejna nad Vranovskou přehradou. Z hradeb rozhazovala zlaté dukáty. Když si je chtěli posbírat lidé z podhradí, dukáty jeden po druhém mizely, sotva se k nim sehnuli a natáhli po nich ruku.

Mohla bych vám ještě dlouho vyprávět o dalších kolegyních, vždyť více než o stovce dalších jsem se ještě nezmínila. Nechci vás ovšem předlouhým vyprávěním unavovat. Rozhodně by se to ani nevešlo do jedné knížky. Vyberu tedy již jen ty

nejvýjimečnější. Je třeba podotknout, že v mnohém jsme si podobné, ale povahu máme stejně jako lidé různou, a tak jsou mezi námi hodné i zlé.

Z těch hodných to je kupříkladu bílá paní z České Lípy, o které se ví, že obdarovala jednu chudou dívku, dceru zvonáře.

Také bílá paní z Doks na Českolipsku svým zjevením zvěstuje zásadně šťastnou zprávu, kterou mohou vbrzku očekávat ti, kdo ji spatří.

To bílá paní z Častolovic ve východních Čechách již od pohledu přináší výlučně jen předzvěst neštěstí.

Kolegyně ze zříceniny hradu Hus na Prachaticku, z vrchu Rudný u Jihlavy a stejně tak několik dalších paní střeží poklady a neradila bych nikomu, aby se je pokusil hledat.

